

Kompendium vedr. ændring af formålsbestemmelserne og tilsyn vedr. LOV nr 1553 af 13/12/2016 Lov om ændring af folkeoplysningsloven mv.

Link: [L nr. 1553 Lov om ændring af folkeoplysningsloven m.v.](#)

Nedenstående er en sammenskrivning af forarbejderne vedr. lov om ændring af folkeoplysningsloven og ligningsloven (lovforslag L 13), som vedr. ændringerne af lovens formålsbestemmelser og bestemmelserne om tilsyn.

Formålet med sammenskrivningen er at give en bedre oversigt over, hvad intentionen med disse bestemmelser er og en nærmere fortolkning af dem, som den er afspejlet i lovens forarbejder.

Indledning

Det fremgår af lovforslagets indledning, at langt de fleste foreninger, der i dag kan komme i betragtning til at modtage støtte efter folkeoplysningsloven, bygger på et grundlag, som er foreneligt med det formål, som loven skal understøtte. For disse foreninger vil ændringen af loven ikke ændre på de eksisterende støttemuligheder. Lovændringen er derimod målrettet de foreninger, som modarbejder lovens formål.

Lovændringen gælder alle foreninger, herunder religiøse foreninger, politiske foreninger og idrætsforeninger, der søger støtte efter folkeoplysningsloven eller på andet grundlag end folkeoplysningsloven, herunder kommunalfuldmagtsreglerne. I relation til religiøse og politiske foreninger skal det bemærkes, at lovændringen skal ses i sammenhæng med folkeoplysningslovens § 33, stk. 3, hvorefter aktiviteter for børn og unge af idébestemt, politisk eller religiøs art skal sidestilles med anden folkeoplysende aktivitet for børn og unge.

Opstramning af betingelser for at yde støtte og præcisering af formålsbestemmelsen

§ 4 a

Med lovændringen er tilføjet en yderligere betingelse for at opnå støtte efter folkeoplysningsloven. Den nye bestemmelse i § 4 a vil indebære, at foreninger, hvis formål eller adfærd modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, ikke kan ydes støtte efter loven.

Den nye bestemmelse gælder for alle foreninger, der søger eller modtager støtte efter folkeoplysningsloven, uanset om der er tale om folkeoplysende voksenundervisning eller frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde. Bestemmelsen vil samtidig udelukke de pågældende foreninger fra at få støtte efter loven, selv om der i foreningerne (også) måtte foregå undervisning eller aktiviteter, der i sig selv ville være støtteberettigede.

Hvis en forening omfattes af den nye bestemmelse, vil konsekvensen være, at kommunalbestyrelsen er afskåret fra at yde tilskud til foreningen, at allerede bevilget tilskud kan standses, og at allerede udbetalt tilskud kan søges tilbagebetalt, eller retten til at benytte allerede anviste lokaler kan fratages foreningen.

Den nærmere vurdering af, om en forening søger at modarbejde eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, vil afhænge af en konkret vurdering, der foretages af kommunalbestyrelsen på baggrund af omstændighederne i den enkelte sag.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre et krav til foreningerne om, at de – hvis de ønsker at få støtte efter loven – ikke i kraft af deres formål eller ved deres adfærd må modarbejde eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

Bestemmelse tager sigte på foreninger, der søger at modarbejde eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

Bemærkninger vedr. begreberne

Begrebet »demokrati« skal forstås som folkestyre med repræsentativt demokrati, hvor magten er tredelt mellem den lovgivende magt, den udøvende magt og den dømmende magt. Aktiviteter, hvor der f.eks. opfordres til at afskaffe det danske folkestyre eller afgørende ændre dette, herunder ad demokratisk vej, vil således være omfattet af lovforslaget. Det kan bl.a. være udtalelser, der udtrykker støtte og søger at opnå tilslutning til, at der indføres kalifatstyre eller diktatur her i landet.

Med begrebet »grundlæggende friheds- og menneskerettigheder « sigtes der til de grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, som følger af grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det drejer sig f.eks. om ytringsfrihed, foreningsfrihed, forsamlingsfrihed, religionsfrihed, retten til liv, forbuddet mod tortur, retten til en retfærdig rettergang og den private ejendomsret. Aktiviteter, hvor der f.eks. opfordres til at afskaffe eller afgørende indskrænke grundlæggende rettigheder såsom ytringsfriheden eller religionsfriheden, vil således være omfattet af bestemmelsen.

Udtrykket »modarbejder eller underminerer« skal forstås i bred forstand, således at det omfatter enhver handling, herunder ytringer, der har til formål eller bidrager til at skade, lægge hindringer i vejen eller svække og efterhånden nedbryde grundlaget for det danske folkestyre, herunder demokratiforståelse, og de grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, som samfundet bygger på, i forhold til den persongruppe, som har berøring med foreningens aktiviteter.

Det er ikke et krav, at handlingen skal have en karakter, som indebærer en reel trussel mod det danske demokrati mv. som sådan. Handlingen skal alene i forhold til den persongruppe, som har berøring med foreningens aktiviteter, kunne siges at skade, lægge hindringer i vejen eller svække og efterhånden nedbryde f.eks. de pågældendes demokratiforståelse, herunder deres aktive deltagelse i samfundslivet, og deres respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene.

Som eksempler på handlinger, der modarbejder og underminerer demokrati, kan nævnes udtalelser om, at det danske demokrati bør afskaffes og erstattes af en kalifatstat eller opfordringer til at bryde loven eller til generelt at undlade at benytte sin stemmeret.

Endvidere kan nævnes opfordringer til at benytte religiøse domstole, der træffer afgørelse på grundlag af religiøse skrifter og dogmer i stedet for og i modstrid med de love, som Folketinget har vedtaget f.eks. opfordringer til at slå børn eller partner eller begå voldtægt inden for ægteskabet. Det forhold, at man alene søger rådgivning hos religiøse forkyndere om f.eks. spørgsmål om ægteskab, vil ikke være omfattet af bestemmelsen. Ligesom det heller ikke er omfattet, hvis en forening debatterer indførelsen af revselsesretten ad demokratisk vej (se i øvrigt nedenfor om debatarrangementer).

Som et andet eksempel på en handling, der modarbejder grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, kan nævnes udtalelser om, at der bør indføres censur eller et generelt forbud mod religionskritik, eller at kvinder generelt ikke skal have adgang til at arbejde eller på anden måde deltage i samfundslivet på lige vilkår med mænd. Derimod vil kritiske udtalelser om tilstanden i det danske folkestyre, herunder kritiske udtalelser om den siddende regering, den førte politik eller forholdet mellem Folketinget og regeringen, klart falde uden for bestemmelsens anvendelsesområde. Det samme gælder kritik af konkrete afgørelser fra domstolene.

Det er ikke enhver handling, der søger at fremme et synspunkt, der er i strid med demokratiet eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, som vil være omfattet af loven, idet handlingen som anført skal have til formål eller bidrage til at modarbejde eller underminere demokratiet eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

Det vil således ikke være omfattet af loven, hvis en forening f.eks. argumenterer for, at reglerne om udvisning ved dom skal strammes på en måde, som ikke vil være forenelig med Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis om retten til respekt for familielivet. En sådan handling har ikke en karakter, som indebærer, at retten til respekt for familielivet som sådan afskaffes eller afgørende indskrænkes i det danske samfund. Det samme gælder i relation til udtalelser om, at mænd eller kvinder ikke bør bestride bestemte stillinger, f.eks. som præst. Omvendt vil det være omfattet af loven, hvis en forening f.eks. opfordrer til, at personer med forskellig race eller kulturel baggrund ikke bør have adgang til at indgå ægteskab med hinanden.

Ovennævnte eksempler illustrerer, at der stilles visse krav til karakteren og styrken af de handlinger, som er omfattet af loven. På samme måde skal der foretages en konkret vurdering af karakteren og styrken af evt. ytringer om f.eks. forskelsbehandling på grund af race, handicap eller seksualitet.

En forenings »formål« fremgår normalt af dens vedtægter. Som anført er det en betingelse for at opnå støtte efter folkeoplysningsloven, at den ansøgende forening har formuleret et formål med foreningsdannelsen, som fremgår af dens vedtægter. Det vil således være umiddelbart konstaterbart, om en forening har et formål, der efter sin ordlyd modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende frihedsrettigheder.

Det gælder også i tilfælde, hvor en forening har haft et formål, der efter sin ordlyd ikke modarbejder og underminerer demokrati eller grundlæggende frihedsrettigheder, men hvor foreningens formål senere ændres, således at foreningen efter sit formål nu modarbejder og underminerer demokrati eller grundlæggende frihedsrettigheder.

Det vil næppe forekomme ofte, at en forening ligefrem har angivet et formål i dens vedtægter, som kan siges at modarbejde eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

Det er ikke forventningen, at foreningerne generelt vil have behov for at ændre i deres formål og vedtægter. At en forening i sin formålsbeskrivelse har et religiøst afsæt vil ikke i sig selv være en begrundelse for, at deres formål er i modstrid med demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

Hensigten med bestemmelsen er, at foreninger ikke blot kan have et formål, der er i overensstemmelse med lovens formålsbestemmelser, og så samtidig udvise en adfærd, som modarbejder demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder. Samtidig er det for snævert udelukkende at definere adfærd, som værende omfattet af straffelovens bestemmelser om forbud mod at opildne til had eller tilskynde til forbrydelser eller anden adfærd, der er strafbelagt.

Det vil derfor i praksis være mere relevant, om der i foreningens regi bliver udvist en »adfærd«, der søger at modarbejde eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder. Der vil i den forbindelse være afgørende, at den udviste adfærd kan henregnes til foreningen.

Når det skal afgøres, om en given adfærd kan henregnes til en forening, vil der navnlig skulle lægges vægt på, at adfærden er udvist af en person, der har tilknytning til foreningen.

Det vil som udgangspunkt være tilfældet, hvis der er tale om medlemmer af foreningen eller ansatte eller frivillige hos foreningen. Personer med en fjernere tilknytning til foreningen – f.eks. en foredragsholder, der holder et oplæg under et arrangement, som foreningen er arrangør af – vil som udgangspunkt også have den fornødne tilknytning til foreningen.

Der vil ved vurderingen endvidere skulle lægges vægt på, om handlingen har sammenhæng med foreningens aktiviteter. Det vil sige, at hvis f.eks. et medlem af en fodboldklub i en helt anden sammenhæng opfordrer til at afskaffe demokratiet, vil det ikke få indflydelse på fodboldklubbens ret til støtte efter loven. Det vil det derimod, hvis medlemmet i regi af fodboldklubben kommer med en sådan opfordring til at afskaffe demokratiet.

Det bemærkes i den forbindelse, at jo mere fremtrædende rolle eller position en person har i en forening, desto større formodning vil der være for, at den pågældendes handlinger kan henregnes til foreningen.

Det forudsættes i øvrigt, at der ved den nærmere stillingtagen til, om en given adfærd kan henregnes til en forening, skal lægges vægt på de samme momenter, som gælder, når man f.eks. skal afgøre, om en forening kan straffes for enkeltpersoners handlinger, eller om en forening er erstatningsansvarlig for enkeltpersoners handlinger.

En bedømmelse af en forenings adfærd vil i praksis ofte have reaktiv karakter, da det ikke på forhånd vil være muligt, at konstatere hvordan en forenings adfærd er.

Debatarrangementer

Folkeoplysningsloven har bl.a. til formål at understøtte foreningsaktiviteter, der fremmer demokratiforståelse og aktivt medborgerskab samt styrker deltagernes evne og lyst til at tage ansvar for eget liv og til at deltage aktivt og engageret i samfundslivet.

Det kan bl.a. ske ved at afholde debatarrangementer, hvor der udveksles synspunkter om forskellige samfundsrelevante forhold. Sådanne arrangementer, hvor mennesker mødes og holdninger brydes, udgør en af hjørnestenene i den frie debatkultur i Danmark.

Det forhold, at en forening arrangerer et debatarrangement, hvor der udveksles synspunkter, herunder yderligtgående synspunkter, vil derfor ikke i sig selv indebære, at foreningens formål eller adfærd kan siges at modarbejde eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

Ved vurderingen af, om der er tale om et debatarrangement i lovens forstand – som altså ikke medfører, at foreningen ikke kan få støtte – vil der kunne lægges vægt på en række momenter, som i vidt omfang svarer til kriterierne efter § 7, stk. 1, i folkeoplysningsbekendtgørelsen.

Der vil for det første kunne lægges vægt på, at debatarrangementet retter sig mod bredere målgrupper, og at det ikke er forbeholdt en på forhånd afgrænset gruppe af personer.

For det andet vil der kunne lægges vægt på, at der under debatarrangementet udveksles synspunkter, eller at dette har været formålet med arrangementet. Heraf følger, at f.eks. undervisning og forelæsninger ikke kan karakteriseres som debatarrangementer, idet formålet hermed ikke er udveksling af synspunkter.

Det må for det tredje accepteres, at der kan blive fremført yderligtgående synspunkter under et debatarrangement. Det kan f.eks. være synspunkter om, at man ad demokratisk vej ønsker at afskaffe den private ejendomsret. Yderligtgående synspunkter omfatter dog ikke ytringer, der i sig selv er strafbare – f.eks. billigelse af terrorisme. Det omfatter heller ikke opfordringer til vold eller anden strafbar påvirkning af anderledes tænkende – f.eks. at man med drab, vold eller anden magtanvendelse vil afskaffe den private ejendomsret.

For det fjerde vil man kunne lægge vægt på formålet med debatarrangementet. Der er således forskel på, om der på en ene side er tale om en debat om ytringsfrihedens vilkår i Danmark, hvor én blandt flere debattører fremsætter et yderligtgående synspunkt om at afskaffe ytringsfriheden, eller om der på den anden side er tale om et debatarrangement, som handler om, hvordan man kan afskaffe ytringsfriheden. Debatarrangementer af den førstnævnte karakter vil som udgangspunkt falde uden for anvendelsesområdet af den foreslåede bestemmelse, mens arrangementer af sidstnævnte karakter som udgangspunkt vil være omfattet.

§ 1

I forlængelse af opstramningen af betingelserne for at yde tilskud efter folkeoplysningsloven er lovens formålsbestemmelse også ændret. Formålet er at tydeliggøre, at demokrati og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder er en væsentlig del af det danske samfund, som også skal afspejles i den frie folkeoplysende virksomhed. Med den ændrede formålsbestemmelse er samtidig skabt sproglig parallelitet mellem lovens formålsbestemmelse og de underliggende tilskudsbetinger.

Opstramning af betingelserne for at yde støtte på andet grundlag end efter folkeoplysningsloven

§ 44 a, stk. 1

Med lovændringen er der tilføjet en ny betingelse for, at kommunalbestyrelsen kan yde tilskud eller udlåne eller udleje lokaler til foreninger på et andet grundlag end efter folkeoplysningsloven.

Bestemmelsen indebærer, at foreninger, hvis formål eller adfærd modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, heller ikke på et andet grundlag end efter folkeoplysningsloven, dvs. anden skreven lovgivning eller kommunalfuldmagtsregler, kan ydes kommunal støtte. Endvidere vil disse foreninger med bestemmelsen blive afskåret fra at kunne leje kommunale lokaler på markedsvilkår. Betingelsen er indsat som en ny bestemmelse i folkeoplysningslovens § 44 a.

Bestemmelsen vil bl.a. indskrænke kommunalbestyrelsens mulighed for at yde tilskud eller udlåne eller udleje lokaler til foreninger efter kommunalfuldmagtsreglerne, således at der ikke – heller ikke via mellemmænd – vil kunne ydes tilskud til eller udlånes eller udlejes lokaler til foreninger, hvis formål eller adfærd modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

Kommunalbestyrelsen vil også være afskåret fra på et andet grundlag end efter folkeoplysningsloven eller kommunalfuldmagtsregler at yde støtte til sådanne foreninger.

Bortset fra denne begrænsning vil kommunalbestyrelsens mulighed for med hjemmel i kommunalfuldmagtsregler at yde aktivitetsstøtte til foreninger, der varetager kommunale opgaver, foreningsstøtte til foreninger samt støtte til debatskabende eller nærdemokratiske arrangementer, bestå uforandret. Bestemmelsen omfatter alle former for foreningsstøtte efter kommunalfuldmagtsreglerne, det vil sige både støtte til en forenings kommunale aktiviteter, støtte til foreningsdannelsen samt støtte til enkeltstående arrangementer.

Tilsvarende gælder kommunalbestyrelsens mulighed for at udleje kommunale lokaler til foreninger på markedsvilkår.

Bestemmelse vil gælde for alle foreninger, som kommunalbestyrelsen kan yde støtte til efter anden skreven lovgivning end folkeoplysningsloven eller kommunalfuldmagtsreglerne. Bestemmelsen vil således også gælde for foreninger, som ikke er folkeoplysende foreninger.

Bestemmelsen vil også gælde, når en fysisk person agerer som mellemmand for en forening – f.eks. i forbindelse med lån eller leje af kommunale lokaler.

Derimod vil bestemmelsen ikke finde anvendelse, når en fysisk person handler på egne vegne. Heller ikke selv om den pågældende fysiske person inviterer f.eks. anti-demokratiske foreninger til at deltage i et arrangement.

Hvis en forening er omfattet af bestemmelsen, vil konsekvensen være, at kommunalbestyrelsen er afskåret fra at yde støtte til foreningen, at allerede bevilget støtte kan standses, og at allerede udbetalt tilskud kan søges tilbagebetalt, eller at retten til at benytte udlånte eller udlejede lokaler kan fratages, jf. nærmere herom nedenfor.

Spørgsmålet om, hvorvidt en forening søger at modarbejde eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds og menneskerettigheder, vil bero på en konkret vurdering, der foretages af kommunalbestyrelsen på baggrund af omstændighederne i den enkelte sag.

Ved vurderingen vil kommunalbestyrelsen skulle lægge vægt på de samme momenter, som er anført ovenfor i bestemmelsen i folkeoplysningslovens § 4 a.

Kommunalt tilsyn

§ 33, stk. 5

Der er indsat en ny bestemmelse i folkeoplysningslovens § 33, stk. 5, som præciserer, at kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med, at foreninger, der modtager tilskud eller anvises lokaler, overholder loven eller regler fastsat i medfør heraf.

Det er også præciseret, at kommunalbestyrelsen kan forlange hel eller delvis tilbagebetaling af udbetalt tilskud, standse udbetaling af tilskud eller tilbageholde udbetaling af tilskud helt eller delvist og fratage foreninger retten til at benytte allerede anviste lokaler, hvis en forening ikke overholder loven eller regler fastsat i medfør heraf.

Den nye bestemmelse i § 33, stk. 5, forpligter kommunalbestyrelsen til at føre et løbende tilsyn med foreninger, der modtager støtte efter loven. Forpligtelsen til at føre et løbende tilsyn vil supplere kommunalbestyrelsens eksisterende pligt til at føre tilsyn med daghøjskoler, jf. folkeoplysningslovens § 45 a, stk. 1, nr. 5, og kommunalbestyrelsens gældende adgang til at føre tilsyn med foreningerne på baggrund af indsendte regnskaber, jf. folkeoplysningslovens § 30.

Bestemmelsen supplerer endvidere kommunalbestyrelsens adgang til at føre tilsyn med anviste lokaler, jf. folkeoplysningslovens § 21, stk. 7, og indsendelse af børneattesterklæringer eller indhentelse af børneattester, jf. lovens § 33, stk. 7 og 8.

Kommunalbestyrelsen bliver ikke herved tillagt nye beføjelser eller opgaver, idet kommunalbestyrelsen allerede efter gældende ret forudsættes at kunne foretage et sådant løbende tilsyn.

Det løbende tilsyn vil – som hidtil – have til formål at kontrollere, om foreningerne overholder de betingelser for ydelse af tilskud eller anvisning af lokaler, som følger af folkeoplysningsloven eller regler fastsat i medfør heraf.

Det vil fortsat være den enkelte kommunalbestyrelse, der afgør, hvordan tilsynet med foreningernes overholdelse af loven og regler fastsat i medfør heraf nærmere skal tilrettelægges. Det forudsættes dog, at kommunalbestyrelsen tilrettelægger sin samlede tilsynsvirksomhed ud fra en risikobaseret tilgang baseret på stikprøver.

Ved tilrettelæggelsen af det risikobaserede tilsyn vil kommunalbestyrelsen kunne prioritere områder, hvor der vurderes at være en høj risiko for overtrædelser af betingelserne i loven eller regler fastsat i medfør heraf. Det vil f.eks. kunne være foreninger, der tidligere har overtrådt lovens betingelser. Det vil også kunne være foreninger, der har tilknytning, f.eks. på grund af personsammenfald eller fælles lokaler, til andre foreninger, der ikke opfylder lovens betingelser. Der vil efter omstændighederne også kunne lægges vægt på foreningernes formål, således at tilsyn med foreninger med bl.a. religiøse eller politiske formål kan prioriteres frem for f.eks. idrætsforeninger eller aftenskoler, idet førnævnte typer af foreninger i højere grad vil beskæftige sig med emner, der på forskellig vis relaterer sig til demokrati og grundlæggende rettigheder frem for f.eks. en badmintonklub med et idrætsfremmende formål.

Omvendt betyder en risikobaseret tilgang ikke, at kommunerne primært skal interessere sig for foreninger, der har medlemmer af en bestemt national eller etnisk oprindelse.

Det bemærkes i den forbindelse, at kommunalbestyrelsen efter gældende ret kan kræve, at foreningen meddeler de oplysninger, som er nødvendige for at kunne vurdere, om foreningen opfylder betingelserne for støtte efter loven eller regler fastsat i medfør heraf, jf. folkeoplysningslovens § 33, stk. 5.

Det er ikke hensigten, at kommunalbestyrelsens samlede tilsynsvirksomhed på området som udgangspunkt skal forøges på baggrund af den foreslåede forpligtelse til også at gennemføre et løbende tilsyn men det vil naturligvis bero på omfanget af det førte tilsyn i den enkelte kommune i dag samt de lokale forhold. Tilsynsvirksomheden vil dog skulle tilrettelægges bl.a. ud fra en risikobaseret tilgang, således at ressourcerne til tilsyn kan anvendes på en mere målrettet og hensigtsmæssig måde. Et risikobaseret tilsyn bør tage udgangspunkt i, hvor der lokalt kan være størst risiko for, at foreninger ikke overholder lovens betingelser.

Under alle omstændigheder vil det være en lokal vurdering, hvordan kommunalbestyrelsen udfører et risikobaseret tilsyn baseret på kendskabet til de konkrete forhold.

Der lægges med bestemmelsen i § 33, stk. 5, også op til, at kommunalbestyrelsen kan forlange hel eller delvis tilbagebetaling af udbetalt tilskud, standse udbetaling af tilskud eller tilbageholde udbetaling af tilskud helt eller delvist og fratage foreninger retten til at benytte allerede anviste lokaler, hvis foreningerne ikke overholder loven eller regler fastsat i medfør heraf.

Reaktionsmulighederne vil herefter svare til de reaktionsmuligheder, som efter gældende ret kan anvendes, hvis kommunalbestyrelsen konstaterer, at en forening ikke har anvendt et allerede udbetalt tilskud i overensstemmelse med loven, jf. § 30, stk. 1, 1. pkt., har anvendt et allerede anvist lokale i strid med lovens betingelser, jf. § 21, stk. 7, eller har undladt at indsende en børneattesterklæring eller at indhente en lovpligtig børneattest, jf. § 33, stk. 7 og 8.

Kommunalbestyrelsens reaktion vil – som hidtil – skulle stå i et rimeligt forhold til karakteren af den manglende overholdelse af betingelserne i folkeoplysningsloven eller regler fastsat i medfør heraf (proportionalitet).

Det forudsættes dog, at kommunalbestyrelsen som det klare udgangspunkt skal benytte de nævnte reaktionsmuligheder, hvis en forening ikke overholder loven eller regler fastsat i medfør heraf.

Foreningens reaktion

Det vil kunne forekomme, at der i en forenings regi bliver udvist en adfærd, der søger at modarbejde eller underminere demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, men hvor foreningen efterfølgende tager passende skridt til at afbøde skadevirkningerne heraf.

I sådanne situationer, hvor en forening har taget passende skridt til at afbøde skadevirkningerne af f.eks. en anti-demokratisk adfærd, vil kommunalbestyrelsen kunne undlade at gøre brug af de nævnte reaktionsmuligheder.

Det vil afhænge af en konkret vurdering, der foretages af kommunalbestyrelsen, om en forening har taget passende skridt til at afbøde skadevirkningerne af en given adfærd. Det vil i den forbindelse være afgørende, om foreningens reaktion kan siges at være passende i forhold til at modvirke eventuelle gentagelser af den udviste adfærd (proportionalitet).

Kommunalbestyrelsen vil herved navnlig kunne lægge vægt på karakteren af den udviste adfærd. En meget ekstrem adfærd vil således nødvendiggøre en meget klar reaktion fra foreningens side, hvorimod en mindre ekstrem adfærd vil kunne imødegås med en mindre stærk reaktion fra foreningen.

Eksempelvis hvis en fodboldtræner konsekvent argumenterer for afskaffelse af demokrati over for f.eks. ungdomsspillere, og klubbens bestyrelse m.v. ikke griber ind over for det, så skal kommunen efter omstændighederne afvise at yde støtte til den pågældende fodboldklub.

I mindre alvorlige tilfælde vil det efter omstændighederne kunne være en passende reaktion, at foreningen tager afstand fra den udviste adfærd over for foreningens medlemmer, f.eks. i et medlemsblad eller til et møde i foreningen.

I mere alvorlige tilfælde vil det derimod kunne være relevant at ekskludere det eller de medlemmer, som har udvist den pågældende adfærd, eller offentligt at markere foreningens afstandstagen til den pågældende adfærd.

Hvis der i regi af en forening gentagne gange inden for en kortere årrække udvises en adfærd, der modarbejder eller underminerer demokrati eller grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, vil det som det klare udgangspunkt ikke være muligt at yde støtte til foreningen. En sådan forening vil således – på grund af fortilfældene – som det klare udgangspunkt ikke kunne foretage passende skridt til at modvirke gentagelser af den (gentagne) udviste adfærd. Har en forening taget passende skridt i lovens forstand, vil kommunalbestyrelsen også efterfølgende kunne yde støtte til foreningen efter folkeoplysningsloven.

§ 44, stk. 2

Der indføres endvidere en ny bestemmelse i folkeoplysningslovens § 44 a, stk. 2, som præciserer, at kommunalbestyrelsen skal føre tilsyn med, at foreninger, der modtager kommunalt tilskud eller låner eller lejer kommunale lokaler på andet grundlag end efter folkeoplysningsloven, opfylder de nævnte betingelser i § 44 a, stk. 1.

Det præcisere, at kommunalbestyrelsen kan forlange hel eller delvis tilbagebetaling af udbetalt tilskud, standse udbetaling af tilskud eller tilbageholde udbetaling af tilskud helt eller delvist og fratage foreninger retten til at benytte udlånte eller udlejede lokaler, hvis foreningerne ikke overholder betingelsen i § 44 a, stk. 1.

For så vidt angår kommunalbestyrelsens mulighed for at fratage en forening retten til at benytte et lokale, der er udlejet til foreningen på markedsvilkår, vil der være tale om en ophævelsesgrund, som supplerer de eksisterende ophævelsesgrunde i bl.a. erhvervslejeloven.

Det forudsættes, at kommunalbestyrelsen som det klare udgangspunkt skal benytte de nævnte reaktionsmuligheder, hvis en forening ikke overholder betingelsen i § 44a, stk. 1. Der henvises til ovenfor (under § 4 a) for en nærmere redegørelse for, hvornår dette udgangspunkt kan fraviges.

Forpligtelse til at foretage tilsyn med overholdelsen af den foreslåede bestemmelse i § 44 a, stk. 1, vil supplere kommunalbestyrelsens øvrige tilsyn med overholdelsen af folkeoplysningsloven og regler fastsat i medfør heraf.

Kommunalbestyrelsens tilsyn i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 44 a, stk. 2, vil kunne indgå som en integreret del af kommunalbestyrelsens øvrige tilsyn efter folkeoplysningsloven. Det vil bl.a. sige, at tilsynet forudsættes tilrettelagt som et risikobaseret tilsyn, jf. ovenfor.

Endelig er der en ny bestemmelse i folkeoplysningslovens § 44 a, stk. 3, som fastsætter, at kommunalbestyrelsen kan kræve de oplysninger meddelt, som er nødvendige for udøvelsen af tilsynet, jf. § 44 a, stk. 2, 1. pkt.

Det er således en forudsætning for, at kommunalbestyrelsen kan føre et effektivt tilsyn på området, at kommunalbestyrelsen har adgang til at kræve de nødvendige oplysninger fra foreningerne.

Hvis en forening undlader at efterkomme kommunalbestyrelsens anmodning om at udlevere oplysninger, som er nødvendige for at gennemføre tilsynet, vil kommunalbestyrelsen kunne træffe afgørelse om foranstaltninger i medfør af § 44 a, stk. 2, 2. pkt.

Bestemmelsen svarer til kommunalbestyrelsens eksisterende adgang til at kræve oplysninger fra foreningerne i medfør af folkeoplysningslovens § 30, 2. pkt., og § 33, stk. 5, 1. pkt.